

Henkilökohtaiset opintopolut ja yksilölliset osaamisprofiilit voisivat tehostaa läpäisyä

*Opetushallituksen pääjohtaja Aulis Pitkälä on huolissaan opintonsa keskeyttävien tai valmistumistaan lykkäävien nuorten suu-
resta määrästä toisen asteen ammatillisen koulutuksessa. Hänen
mielestään yksi keino tehostaa koulutuksen läpäisyä olisi suosia
henkilökohtaisia opintopolkuja ja yksilöllisiä osaamisprofiileja.*

Pitkälän mukaan tehokkaam-
paan läpäisyyn liittyvät myös
aikaisempien opintojen pa-
rempi tunnistaminen ja tun-
nustaminen. Se tarjoaisi
opiskelijoille nykyistä enem-
män mahdollisuuksia henkilökohtaisiin
opintopolkuihin.

– Uskon tällaisen menettelyn tuotta-
van yksilöllisempiä osaamisprofiileja,
jotka sitten vastaisivat paremmin työelä-
män haasteisiin.

Pitkälä pohdiskelee sitäkin, että vas-
taako nykyinen kolmivuotinen standar-
ditutkinto enää työelämän tai opiskelu-
aan aloittavien nuorten tarpeisiin.

Opintoja jaksottamalla työelämään voi edetä nopeammin jo nykyisinkin, mutta tätä vaihtoehtoa ei juurikaan käytetä. Pääjohtaja myöntää jatko-opintokelpoisuuden olevan tärkeä tavoite, mutta eikö ammatillisessa koulutuksessa ole kuitenkin keskeisintä valmistua ammattiin?

- Ammatillisen koulutuksen voi sanoa nykyään jo vetävän lukiota enemmän lahjakkaampaa ainesta puoleensa. Jos nuorella on vahvuuksia tai osaamista, niin häntä tulisikin kannustaa viemään niitä mahdollisimman pitkälle. Taitaja-kisojen kaltaisia kannustimia tarvittaisiin lisää.

Ammatillisen koulutuksen parempaan läpäisyyn pyrittäessä pääjohtaja pitää tärkeänä myös nuoren henkilökohtaista ohjausta. Opinto-ohjausta tulisi vahvistaa koko perusopetuksen ajaksi. Ohjaukseen voisi liittyä erilaista yhteydenpitoa ammatillisen koulutuksen järjestäjiin.

- Nykyisenlaisten työpaikkavaihtojen lisäksi voitaisiin järjestää halukkaille 8-9-luokkalaisten tutustumisjaksoja työelämään, vähän TET-jaksojen tyyliin.

Mitä koulutetumpi nuori, sitä todennäköisemmin hän myöhemmin työllistyy. Pitkälä korostaa, että syrjäytymiskehitys tulisi katkaista mahdollisimman varhain. Siksi ehkäistyö tulisi aloittaa jo päiväkotivaiheessa.

- Syrjäytymisriskistä kertovat erityisesti pahat oppimisvaikeudet. Myös kotioloilla on merkitystä, minkä takia yhteistyötä vanhem-

pien ja huoltajien kanssa tulisi tehdä enemmän.

Pitkälä muistuttaa Valtiontalouden tarkastusviraston syrjäytymisraportista (2007), jossa todettiin sosiaalisesti huono-osaiselle elämänuralle ajautuneen ja työmarkkinoilta pysyvästi syrjäytyneen nuoren aiheuttavan yhteiskunnalle noin miljoonan euron kustannukset ennen 60 vuoden ikää.

Kärsiikö koulutuksen laatu määrärahojen leikkauksista?

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 2011–2016 on tavoitteena toteuttaa hallitusohjelman mukainen yhteiskuntatakuu, johon osana kuuluu myös koulutustakuu. Jokaiselle peruskoulun päättäneelle taataan jatkumahdollisuus lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa, oppisopimuskoulutuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai muulla tavoin.

Takuun toteuttamiseksi ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijaksi ottamisen perusteita uudistetaan ensi vuonna siten, että perusasteen päättäneet ja ilman toisen asteen tutkintoa olevat voidaan valita ensin opiskelijavalinnassa.

– Se vaikuttaa nuorten koulutuksessa oppilasainekseen. Kun aikuisempia jää tässä mallissa pois, opiskelijat ovat jatkossa nuorempia ja ehkä jonkin verran vaativampia, Pitkälä toteaa.

Haasteelliseksi muodostuukin yhteiskuntatakuun piiriin kuuluvien alle 30-vuotiaiden saaminen tutkintoon johtavaan koulutukseen. Pitkälän mielestä heitä ei ole järkevää tässä tilanteessa pistää kolmeksi vuodeksi koulunpenkille.

– Varmasti täytyy pohtia, mihin suuntaan oppisopimuskoulutusta lähdetään viemään. Aikuisten koulutukseen sopivia näyttötutkintoja voidaan myös kehittää tähän tarkoitukseen.

Pitkälä muistuttaa hallituksen linjauksesta, jonka mukaan koulutuksesta ja tutkimuksesta tullaan leikkaamaan 440 miljoonaa euroa tämän hallituskauden aikana. Ensi vuonna myös in-

deksit jäädytetään, minkä takia valtionosuudet eivät enää kasva, vaikka kustannukset kasvaisivatkin.

– Rahaa poistuu todella paljon. Siksi olisi pian löydettävä ne keinot, joilla taataan koulutuksen säilyminen vaikuttavana ja laadukkaana.

Opetushallituksessa on pohdittu sellaista mahdollisuutta, että koulutuksen järjestäjät tekisivät vaalikauden vaihtuessa paikallisen koulutuksen kehittämissuunnitelman. Ammatillisella puolella se tarkoittaa tutkintojen kehittämistä, mutta samalla tarkasteluun nousisivat muun muassa opiskelijahuoltokysymykset, mitoitus, palveluverkko ja erityisopetus.

– Hallituksen kehysriihessä myönnettiin koulutustakuulle lisää rahaa 60 miljoonaa euroa. Eli toisella kädellä otetaan ja toisella annetaan. Tuon rahan kohdentaminen on vielä auki, mutta varmaan sitä tullaan suuntaamaan ainakin ohjaukseen ja koulutuksen järjestämiseen.

Ammatillisen koulutuksen suosio jatkaa kasvuaan

Opetushallituksen julkaiseman Koulutuksen tilastollisen vuosikirjan (2011) mukaan viime vuonna oli tarjolla 107 600 lukiokoulutuksen ja ammatillisten perustutkintojen aloituspaikkaa. Lukion osuus aloituspaikoista oli 41 prosenttia ja ammatillisen 59 prosenttia.

Vuonna 2010 opetussuunnitelmaperusteisen ammatillisen peruskoulutuksen uusien opiskelijoiden osuus oli 77 prosenttia 16-vuotiaiden ikäluokasta,

Aulis Pitkälä aloitti Opetushallituksen pääjohtajana vuoden alussa. Ennen nimitystään hän toimi Espoon sivistystoimenjohtajana.

kun sama luku oli lukiokoulutuksen osalta 51. Ammatillisen puolen osuuden kasvu selittyi ennen muuta ammatillisen koulutuksen suosion kasvulla.

Vuonna 2010 perusopetuksen päättäneistä sijoittui välittömästi samana vuonna joko lukio- tai ammatilliseen koulutukseen 91 prosenttia. Näistä nuorista aloitti ammatillisessa koulutuksessa 41 prosenttia (26 200) ja lukiokoulutuksessa 50 prosenttia (32 400).

Nuorille suunnatussa lukiokoulutuksessa vuonna 2006 aloittaneista lähes 80 prosenttia oli suorittanut ylioppilastut-

kinnon vuoden 2009 loppuun mennessä. Nuorille suunnatussa ammatillisessa peruskoulutuksessa valmistuneiden määrä oli huomattavasti alhaisempi, 63 prosenttia.

Vuonna 2008 ammatillisen perustutkinnon suorittaneista oli vuoden 2009 lopussa 61 prosenttia työllisiä, 17 prosenttia työttömiä, 9 prosenttia päätoimisia opiskelijoita ja 13 prosenttia muita, esimerkiksi varusmiespalveluksessa olevia.

Markku Tasala